

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/31/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813201596
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandrává
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8813201596.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandrávej a členov senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a JUDr. Michala Boroňa v právnej veci žalobcu Y. S., nar. X.X.XXXX, bytom N. XX, XXX XX E. Q., zast. JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom ul. Sovietskych hrdinov č. 163/66, Svidník proti žalovanému Consumer Finance Holding, a.s., Hlavné námestie 12, 060 01 Kežmarok, IČO: 35 923 130, právne zast. Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Nám. Sv. Egídia 93, 058 01 Poprad, v konaní o určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č.k. 9C/69/2013-79 zo dňa 09.10.2014 takto jednohlasne

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok

II. Náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom určil, že rozhodcovská doložka dohodnutá v Zmluve a Zmluve o zabezpečení č. 120080269 zo dňa 20.1.2008 v časti Spoločné ustanovenia, v znení: „Ak nedôjde k dohode medzi zmluvnými stranami, akýkoľvek spor, nárok alebo rozpor vzniknutý zo Zmluvy a Zmluvy o zabezpečení alebo v súvislosti s ňou, vrátane všetkých otázok týkajúcich sa jej existencie, platnosti alebo ukončenia, rozhodne Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie alebo Rozhodcovský súd pri Slovenskej hospodárskej komore, s.r.o. alebo Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore s.r.o.“, je neplatná. Ďalším výrokom uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 229,82 eur na účet právneho zástupcu žalobcu JUDr. Igora Šafranka a to do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Prvostupňový súd mal v predmetnej právnej veci za nesporné, že medzi účastníkmi konania bola dňa 20.1.2008 uzatvorená zmluva o úvere, v rámci ktorej v časti označenej „Spoločné ustanovenia“ bolo zakotvené, že ak nedôjde k dohode medzi zmluvnými stranami, akýkoľvek spor, nárok alebo rozpor vzniknutý zo Zmluvy a Zmluvy o zabezpečení alebo v súvislosti s ňou, vrátane všetkých otázok týkajúcich sa jej existencie, platnosti alebo ukončenia, rozhodne Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie alebo Rozhodcovský súd pri Slovenskej hospodárskej komore, s.r.o. alebo Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore s.r.o. Touto rozhodcovskou doložkou nie je dotknuté právo ktorejkoľvek zo zmluvných strán žiadať o vydanie predbežného opatrenia alebo platobného rozkazu na všeobecnom súde. Ďalej mal za zrejmé, že žalobca v tomto vzťahu vystupuje ako fyzická osoba spotrebiteľ a žalovaný vystupuje v rámci svojej podnikateľskej činnosti ako dodávateľ. Úverová zmluva uzavretá medzi účastníkmi je spotrebiteľskou zmluvou, ide o štandardnú formulárovú zmluvu.

V danom prípade je predmetom žaloby je určenie neprijateľnosti rozhodcovskej doložky v nej zakotvenej. Žalobca si teda ochranu svojho práva uplatnil podaním určovacej žaloby. Prvostupňový súd sa preto zaoberal vyhodnotením dojednanej rozhodcovskej doložky v zmysle príslušných ustanovení § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Poukázal na ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje príkladný, neuzavretý výpočet neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. V tomto výpočte s účinnosťou od 1.1.2008 je výslovne uvedená aj neprijateľná podmienka pod písm. r) - požadovanie od spotrebiteľa v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Uviedol, že rozhodcovská doložka je súčasťou obsahu formulárovej zmluvy, ktorú žalovaný v rámci svojej podnikateľskej činnosti používa v prípadoch uzatvárania zmlúv rovnakého druhu a neurčitého počtu. Dojednanie rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorá v zmysle § 53 ods. 5 OZ je neplatná. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciú silu, ale aj úroveň informovanosti a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené dodávateľom bez toho, aby mohol podstatným spôsobom ovplyvniť ich obsah. Aj v predmetnom prípade žalobca nemal možnosť podstatným spôsobom ovplyvniť obsah zmluvy, pretože jej súčasťou je aj ustanovenie o rozhodcovskej doložke, ktoré je zakomponované do Spoločných ustanovení zmluvy o úvere, pričom je táto doložka súčasťou jedného uceleného textu zmluvy, bez toho aby bola bližšie označená, resp. nejakým spôsobom inak zvýraznená, a tak žalobca ako spotrebiteľ, ktorý vopred nie je oboznámený s takouto podmienkou, ani pri dôkladnom oboznámení sa zmluvou. Prvostupňový súd poukázal nato, že žalobca sám uviedol, že mu vôbec nie je zrejmé, čo inštitút rozhodcovskej doložky znamená, ani nemohol vedieť, čo zmluvné dojednania v dojednanej podobe uvedenej vôbec znamenajú. To svedčí o tom, že obsah rozhodcovskej doložky bol žalovaným vopred pripravený, naformulovaný v štandardnej formulárovej spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy nemení. Rozhodcovskú doložku si spotrebiteľ osobitne nevyjednal, nebola teda spotrebiteľom individuálne dojednaná.

Poukázal na to, že dôsledkom ustanovenia o rozhodcovskej doložke je, že spotrebiteľovi je odopretá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom vo všetkých prípadoch, ak oprávnený podá voči nemu žalobu u jedného z ním vopred vybraných rozhodcovských súdov, čím reálne došlo k narušeniu zákonom sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa podpisom zmluvy reálne vopred vzdal práva na účinnú právnu obranu. Spotrebiteľovi je tak odopretá možnosť brániť svoje práva vo všetkých sporoch, v ktorých sa domáha svojich práv dodávateľ v rozhodcovskom konaní.

Dodal, že rozhodcovská doložka je neprijateľná aj preto, že nebola spotrebiteľom osobitne vyjednaná a je dodávateľom pripravená ako súčasť vopred pripravených podmienok predloženej zmluvy, ktoré nemá možnosť spotrebiteľ ovplyvniť. Zmluvná podmienka núti spotrebiteľa neodvolateľne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu a tým ho núti vzdať sa tak ústavného práva na spravodlivý proces pred nezávislým súdom vo všetkých prípadoch, ak bude vystupovať na strane žalovaného a dodávateľ sa bude voči spotrebiteľovi domáhať svojich práv žalobou podanou u ním vybratého rozhodcovského súdu.

Dospel k záveru že, v zhl'adom na vyššie uvedené skutočnosti, rozhodcovská doložka nebola medzi účastníkmi konania individuálne dojednaná, a takéto dojednanie spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi účastníkmi konania na úkor žalobcu ako spotrebiteľa, preto žalobe ako dôvodnej v celom rozsahu vyhovel.

Rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 80 písm. c) zákona č.99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.), § 3 ods. 1, § 39, § 41, § 52 ods. 1 a 2, § 53 ods.1,2 3, 4 a 5, § 54 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 3 a 5 zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov

O trovách konania rozhodol prvostupňový súd podľa ust. § 137, § 142 ods.1, § 149 ods.1 a § 151 ods. 1, 2 a 8 O.s.p.. V danej právnej veci bolo žalobe v celom rozsahu vyhovené a preto žalobcovi vznikol nárok na plnú náhradu trov konania. Právne mu zástupcovi žalobcu priznal nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 229,82 eur podľa vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. V ňom uviedol, že prvostupňový súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal s obranou žalovaného, ale venoval sa výlučne len správnosti tvrdenia jednej procesnej strany. Prvostupňový súd bol povinný sa argumentáciou žalovaného zaoberať a mal sa vyjadriť k zásadným právnym otázkam, či v prípade aktívnych sporov zo strany spotrebiteľa, má spotrebiteľ v zmysle doložky právo voľby súdu alebo nemá, a v prípade aktívnych sporov zo strany dodávateľa má byť úplne výlučná právomoc rozhodcovského súdu a ak áno, tak na základe akého právneho dôvodu. Keďže tak neurobil, má za to, že mu nebolo poskytnuté právo na súdnu ochranu. Ďalej uviedol, že zákonodarca nemal v úmysle vylúčiť rozhodcovské konanie z pôsobnosti pre uplatňovanie nárokov dodávateľov voči spotrebiteľom. Žiadna právna norma vylučujúca rozhodcovské konanie v spotrebiteľských sporoch neexistuje. Podľa jeho vedomostí neexistuje žiadne rozhodnutie ESD vychádzajúce z prezumpcie arbitráže bez ohľadu na okolnosti prípadu, práve naopak, každé vychádza z preskúmania konkrétnych okolností prípadu. Javí sa mu nesporným, že v prípade založenia právomoci súdu je rozdiel, či sa ochrany ako prvá domáha jedna alebo druhá zmluvná strana. Ak je obom zmluvným stranám rovnocenne daná možnosť voľby medzi všeobecným a rozhodcovským súdom (v plnom súlade s § 53 ods. 4 písm. r/) je logické, že právomoc súdu založí ten účastník, ktorý sa ochrany domáha ako prvý. Žalovaný vyvinul všetko úsilie a odbornú starostlivosť, aby znenie rozhodcovskej doložky podriadil ust. § 53 ods. 4 písm. r) a vyslovil presvedčenie, že viac v prospech spotrebiteľa sa rozhodcovská doložka formulovať nedá, bez toho aby nedošlo k faktickému vylúčeniu rozhodcovského konania v sporoch. Z opatrnosti vzniesol námietku nedostatku naliehavého právneho záujmu. V zmysle ustálenej judikatúry, nie je naliehavý právny záujem na určení, ak predmet určenia nie je možné riešiť ako predbežnú otázku. Otázku platnosti rozhodcovskej doložky je možné riešiť ako predbežnú otázku v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku, dokonca ide o hlavný dôvod zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods.1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z.z.. Žiadal, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a potom ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Krajského súdu v Prešove najmenej 5 dní vopred rozsudok a verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav a vo veci správne rozhodol. Odvolací súd si osvojuje náležité a presvedčivé odôvodnenie zo strany prvostupňového súdu a na zdôraznenie a v súvislosti s odvolacími dôvodmi dopríňa.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka platného v čase uzavretia zmluvy medzi účastníkmi konania, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka).

Podľa § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 153 ods. 3,4 O.s.p., súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy, aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná.

Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia.

Podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (ďalej len „Zákon o ochrane spotrebiteľa“), proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa, môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil

protiprávny stav vrátane vydania bezdôvodného obohatenia, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom (ďalej len kolektívne záujmy spotrebiteľov). Osoba, ktorá na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, koho porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi je spôsobilé prívodiť ujmu spotrebiteľovi.

Vychádzajúc z tohto ustanovenia Zákona o ochrane spotrebiteľa, je potrebné konštatovať, že je v každom prípade daný naliehavý právny záujem žalobcu ako spotrebiteľa na určení neplatnosti rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky v zmysle § 53 ods. 1, 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, a to bez toho, aby žalobca musel tento naliehavý právny záujem na určení osobitným spôsobom preukazovať, pretože tento vyplýva priamo z vyššie uvedených zákonných ustanovení, najmä z citovaného § 3 ods. 5 Zákona na ochranu spotrebiteľa. (porovnaj uznesenie Krajského sudu v Prešove sp. zn. 1Co/27/2013 z 28.03.2013)

Spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované trvajúcou existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky v právnom vzťahu k dodávateľovi a v tomto slova zmysle je nerozhodné, či dochádza aj k uplatneniu aj práv na plnenie, alebo či sa spotrebiteľ obráti priamo na súd so zreteľom na zabezpečenie stavu právnej istoty v tom slova zmysle, aby nebol obťažovaný hrozbou aplikácie takejto doložky, ktorej neplatnosť nikto neurčil.

V predmetnej veci je potrebné aplikovať aj Smernicu Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, konkrétne článok 3 a článok 6 tejto Smernice, z ktorých vyplýva jednak to, že zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, pričom nemožno považovať za individuálne dohodnutú zmluvnú podmienku, ktorá bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ nebol schopný túto ovplyvniť najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (ktorú účastníci uzavreli aj v predmetnej právnej veci) a jednak (v zmysle článku 6 citovanej Smernice) je tu daná povinnosť členského štátu (vrátane Slovenskej republiky) zabezpečiť, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

Tieto citované články Smernice č. 93/13/EHS dávajú taktiež priestor (v kontexte so Zákonom na ochranu spotrebiteľa.) pre deklarovanie neprijateľnosti takejto zmluvnej podmienky, a to práve z dôvodu, že článok 6 citovanej Smernice naďalej zabezpečuje existenciu pôvodnej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi (teda aj medzi účastníkmi tohto konania), avšak existencia tejto zmluvy by mala byť očistená od nekalých podmienok, čím by sa zabezpečil stav právnej istoty vo vzťahu medzi účastníkmi, predovšetkým stav právnej istoty na strane žalobkyne ako spotrebiteľky, ktorá by nebola naďalej privádzaná do stavu neistoty, ktorý je vytvorený existenciou tejto neprijateľnej zmluvnej podmienky v podobe rozhodcovskej doložky.

Preto je žaloba žalobcu v predmetnej veci plne legitímna a správne postupoval prvostupňový súd, pokiaľ žalobe vyhovel.

Základným princípom spotrebiteľských zmlúv je, že nesmú obsahovať neprijateľnú podmienku, teda také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pod sankciou absolútnej neplatnosti takejto podmienky. Zákonodarca v Občianskom zákonníku v súvislosti s nerovnováhou v právnom pomere medzi spotrebiteľom a dodávateľom uzákonil v § 53 ods. 1 preventívne predpisy, teda ustanovenia, na základe ktorých ich nesmie obsahovať spotrebiteľská zmluva. Na základe ust. § 53 Občianskeho zákonníka bol do spotrebiteľskej legislatívy zavedený generálny zákaz používania neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Porušenie tohto zákazu je sankcionované neplatnosťou dotknutých neprijateľných zmluvných podmienok (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka).

V prejednávanej veci je v Zmluve a Zmluve o zabezpečení č. 120080269 uzatvorenej medzi účastníkmi dňa 20.01.2008 v časti Spoločné ustanovenia upravená rozhodcovská doložka v znení: „Ak nedôjde k dohode medzi zmluvnými stranami, akýkoľvek spor, nárok alebo rozpor vzniknutý zo Zmluvy a Zmluvy

o zabezpečení alebo v súvislosti s ňou, vrátane všetkých otázok týkajúcich sa jej existencie, platnosti alebo ukončenia, rozhodne Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie alebo Rozhodcovský súd pri Slovenskej hospodárskej komore, s.r.o. alebo Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore s.r.o.“

Odvolačný súd v súvislosti s vyššie uvedenou rozhodcovskou doložkou poukazuje na rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 9C/7/2014 z 11.08.2014, ktorý uvádza: „V danom prípade považuje súd rozhodcovskú doložku za neplatnú zmluvnú podmienku. Z tejto rozhodcovskej doložky je zrejmé, že samotný výber toho, či konanie o nároku vyplývajúcom zo zmluvy o pôžičke sa povedie pred rozhodcovským súdom alebo všeobecným súdom je na žalobcovi s tým, že žalovaný nemá účinné prostriedky ako takéto rozhodnutie žalobcu zvrátiť. Zároveň je potom na rozhodnutí žalobcu, ktorý z troch alternatívne určených rozhodcovských súdov si vyberie. Je výrazom ustálenej súdnej praxe, že aj poskytnutie možnosti výberu orgánu majúceho vyriešiť spor vyplývajúci zo zmluvy a takto i spôsobu vyriešenia prípadného sporu obom zmluvným stranám, avšak s podmienkou podrobenia sa aj dlžníka (v pozícii spotrebiteľa) rozhodnutiu veriteľa (v pozícii dodávateľa) nemožno považovať za také zmluvné dojednanie, ktoré je z pohľadu rešpektovania európskych i domácich štandardov ochrany spotrebiteľa k takémuto účastníkovi zmluvného vzťahu dostatočne šetrným.

Je teda nutné trvať na tom, že požadovanú rovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov spotrebiteľskej zmluvy alebo tiež nedostatok značnej nerovnováhy v neprospech spotrebiteľa, nie je spôsobilé zaručiť dojednanie, ktoré právo výberu spôsobu riešenia sporu a aj subjektu majúceho vyriešiť prípadný spor účastníkov hmotnoprávneho vzťahu zveruje žalobcovi (iniciátorovi konania) a to tak, že tento si môže vybrať ako prejednanie (a rozhodnutie) sporu rozhodcom tak i všeobecným súdom. Možnosť iniciovania sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj spotrebiteľom totiž treba považovať za skôr teoretickú (keďže tu spektrum potenciálnych požiadaviek spotrebiteľa nespĺnených druhou stranou zmluvného vzťahu je zjavne veľmi obmedzené, pričom do takéhoto spektra samozrejme nemôže patriť žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku - nakoľko táto práve predpokladá prvotné prejednanie a tiež rozhodnutie sporu rozhodcom). Za neprijateľné teda treba považovať už riziko, že spotrebiteľovi jeho zmluvný partner prakticky nanúti podrobenie sa právomoci rozhodcu v dôsledku výberu (v danom prípade do úvahy dvoma prichádzajúcimi spôsobmi riešenia sporu) vykonaného zmluvným partnerom spotrebiteľa a už takáto možnosť spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Rovnako stále platí, že túto nerovnováhu nie je spôsobilé eliminovať ustanovenie, ktoré prakticky rovnocennú možnosť výberu poskytuje spotrebiteľovi, avšak len pre prípad záujmu jeho samotného viesť spor (teda len v tom prípade, ak sa spotrebiteľ rozhodne sám stať žalobcom a niečo od svojho zmluvného partnera požadovať).“

Je potrebné súhlasiť s názorom prvostupňového súdu, že rozhodcovská doložka v spotrebiteľskej zmluve prináša nerovnosť v právnom postavení účastníkov právneho vzťahu v tom, že žalobca ako strana slabšia, teda ako spotrebiteľ, musí sa podľa tejto rozhodcovskej doložky podrobiť len jurisdikcii rozhodcovského súdu, čo spôsobuje nerovnováhu v právnom postavení účastníkov tohto právneho vzťahu. Tieto okolnosti boli opakovane judikované v prospech spotrebiteľov v judikatúre súdov Slovenskej republiky.

Dlhodobá súdna prax súdov Slovenskej republiky nepochybne judikuje, že rozhodcovská doložka, teda založenie právomoci i príslušnosti rozhodcovského súdu, ktorá je bližšie špecifikovaná v spotrebiteľskej zmluve (v danom prípade aj v zmluve, ktorú uzavreli účastníci tohto konania), je neprijateľná zmluvná podmienka v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Odvolačný súd nevidí dôvod na odklon od spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove z 27.9.2010, v zmysle ktorého „zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve uzavretej po 31. 12. 2007 alebo vo všeobecných obchodných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom na udelenie poverenia pre exekútora. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak síce spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému

konaniu. Súdu nič nebráni postupovať obdobne aj za stavu, že zmluva bola uzavretá pred 1. januárom 2008“.

Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 6MCdo 9/2012). Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah (čl. 3 Smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách). Podstatou individuálnej nevyjednanej zmluvnej klauzuly je skutočnosť, že bola vopred dodávateľom naformulovaná bez možnosti zmeny jej obsahu. Doložky nemôžu predstavovať pasce pre spotrebiteľov za účelom čo najskoršieho privedenia exekúcie.

Právna veda na tento problém reaguje Kristiánom Csachom: „Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu „vnúti“ štandardná zmluvná klauzula, alebo dodávateľ svojim konaním. Spotrebiteľ má byť chránený pred oboma. Práve proti možnosti dodávateľa diktovať svoju vôľu v zmluvnom vzťahu bol vytvorený celý mechanizmus spotrebiteľsko-právnej ochrany pred štandardnými zmluvami.“ (In: Štandardné zmluvy, str. 214, Vydavateľ Aleš Čeněk, 2010).

Podľa dôvodovej správy k § 53 ods. 4 písm. r/ OZ „spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednávanej rozhodcovskej doložky, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle navrhovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú“.

Teda podľa Csacha doložku nie je možné akceptovať, ak by vyžadovala od spotrebiteľa podrobiť sa arbitráži. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ OZ nie je len o možnosti výberu medzi štátnym a súkromným súdom, ale predovšetkým o dôsledkoch, ktoré zakladá, a teda, či doložka nenúti spotrebiteľa podrobiť sa nezvratne arbitráži.

Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS ako nekalú (Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-243/08 Pannon).

Je treba zdôrazniť, že Európska únia vzhľadom na význam ochrany spotrebiteľa a v záujme vyššej kvality života ľudí podporuje v rozhodcovských veciach zbavenie účinku rozhodcovského rozsudku v záujme dosiahnutia ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami, a to aj keď spotrebiteľ v rozhodcovskom konaní nenamietal rozhodcovskú doložku s poukazom na tzv. geografickú neprijateľnosť miesta konania (Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-240/98 -C-244/98 Océano Grupo Editorial, tiež C-40/08 Asturcom).

Nie je možné súhlasiť s názorom žalovaného uvedeným v jeho odvolaní, že by vo veci bol daný odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p., to znamená, že by rozhodnutie prvostupňového súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Prvostupňový súd náležite vysvetlil, aké právne predpisy aplikoval vo svojom rozhodnutí vo veci samej a akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov a podriadení skutkového stavu aplikovaným právnym normám. Takéto právne posúdenie súdu prvého stupňa odvolací súd považuje za vecne správne a je v súlade s konštantnou judikatúrou aj iných súdov Slovenskej republiky.

Nemožno konštatovať, že by v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p., ktoré by mohli mať za následok zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, účastníkom bol daný priestor na vyjadrenie, navrhnutie dôkazov, rozhodnutie súdu prvého stupňa je náležite odôvodnené a spĺňa štandardy požiadaviek na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Vzhľadom na vyššie uvedené potvrdil odvolací súd napadnutý rozsudok vrátane správneho výroku o trovách konania ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého žalovaný ako neúspešný účastník nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania a úspešnému žalobcovi žiadne preukázateľné trovy spojené s odvolacím konaním nevznikli, preto mu náhrada trov nebola priznaná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.